

**Lietuvos Respublikos Seimo
Socialinių reikalų ir darbo komitetui
Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui**

**PASIŪLYMAI
LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠEIMOS STIPRINIMO ĮSTATYMO NR. XIII-700 PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTUI NR. XVP-970**

2026-05-31
Vilnius

Eil. Nr.	Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys
	str.	str. d.	p.	
1.	Preambulė			Argumentai: Galiojančio Šeimos stiprinimo įstatymo preambulė įtvirtina esmines vertybines ir konstitucines šeimos politikos nuostatas: kad šeimos pagrindas yra laisvas vyro ir moters apsisprendimas, kad šeimos narius siejančios teisės ir pareigos yra prigimtinės, kad vyro ir moters papildomumas yra šeimos, kaip pirminės ir prigimtinės bendruomenės bei palankiausios vaiko augimo aplinkos, kūrimo pagrindas, taip pat nuoroda į Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją ir konstitucinę nuostatą, jog šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsnio 1 dalis). Preambulė atlieka aiškinamąją funkciją – padeda suprasti įstatymo paskirtį, jo turinio logiką ir teisėkūros tikslus, todėl yra suderinama su Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtintais teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principais (6 ir 7 punktai). Jos panaikinimas reikštų nepagrįstą valstybės įsipareigojimų ir vertybinių šeimos politikos orientyrų atsisakymą. Preambulė nėra perteklinė, todėl jos atsisakymas nepagrįstas nei teisiškai, nei politiškai. Pasiūlymas: Papildyti Įstatymo projekto 1 straipsniu nauja redakcija dėstomą Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymą preambule ir ją išdėstyti taip: „PREAMBULĖ Lietuvos Respublikos Seimas, pripažindamas, kad šeimos pagrindas yra laisvas vyro ir moters apsisprendimas priimti šeimai būdingas moralinio ir teisinio

			pobūdžio pareigas, taip pat giminystės ryšys tarp artimųjų giminaičių; pripažindamas, kad šeimos narius siejančios teisės ir pareigos yra prigimtinės; pritardamas Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos nuostatai, kad vaikas visapusiškai ir harmoningai vystytis gali tik augdamas šeimoje, jausdamas laimę, meilę ir supratimą; gerbdamas ir vadovaudamasis konstitucine nuostata, kad šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas; pabrėždamas, kad vyro ir moters papildomumas yra šeimos, kaip pirminės ir prigimtinės bendruomenės bei palankiausios vaiko augimo, vystymosi ir ugdymo aplinkos, kūrimo pagrindas; vertindamas ir gerbdamas piliečių apsisprendimą kurti šeimą arba rinktis kitokį gyvenimo būdą; siekdamas įgyvendinti konstitucinę nuostatą dėl motinystės, tėvystės ir vaikystės visokeriopos apsaugos, priima šį įstatymą.“
2.	2	3	Argumentai: Šeimos politika yra išimtinė nacionalinių valstybių kompetencija. Įstatymo projekto 2 straipsnio 3 dalyje sąvoka „su šeimomis dirbanti organizacija“ praplečiama įtraukiant kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigusius juridinius asmenis. Kadangi būtent iš tokių organizacijų deleguojami Nacionalinės šeimos tarybos ir savivaldybių šeimos tarybų nariai, šis praplėtimas sukuria iki šiol teisinio pagrindo neturėjusią galimybę užsienyje įsisteigusiems subjektams formuoti nacionalinę šeimos politiką Lietuvoje, t. y. srityje, kuri priklauso išimtinai nacionalinių valstybių kompetencijai. Susiejus sąvoką su Lietuvos Respublikoje registruotu juridiniu asmeniu, užsienyje registruoti subjektai (taip pat jų padaliniai, kurie pagal Civilinį kodeksą nėra savarankiški juridiniai asmenys) atkertami, kartu išsaugant galiojančioje redakcijoje įtvirtintą plačią subjektų apimtį – ji apima ir biudžetines bei viešąsias įstaigas, ir tradicines religines bendruomenes bei bendrijas, todėl neprieštarauja Įstatymo projekto 6 straipsnio 4 daliai. Pasiūlymas: Įstatymo projekto 1 straipsniu dėstomo Įstatymo 2 straipsnio 3 dalį išdėstyti taip: „3. Su šeimomis dirbanti organizacija – Lietuvos Respublikoje registruotas juridinis asmuo, kurio pagrindinis ar vienas iš veiklos tikslų – organizuoti ir vykdyti darbą su šeimomis ir (ar) teikti joms paslaugas.“

3.	2	6		Argumentai: Žr. 2 pasiūlymo argumentus. Pasiūlymas: Įstatymo projekto 1 straipsniu dėstomo Įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje išbraukti žodžius „ar kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje“ ir šią dalį išdėstyti taip: „6. Šeimų organizacija – Lietuvos Respublikoje įsisteigęs pelno nesiekiantis juridinis asmuo ar kita organizacija, jų padaliniai, kuris(-ie) pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą laikomas (-i) nevyriausybine organizacija, kurios pagrindinis veiklos tikslas – atstovauti šeimoms, tėvams ar vaikams, ginant jų teisėtus interesus, ir kurti šeimai palankią aplinką.“
4.	3	1	5	Argumentai: Galiojančio įstatymo 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintas tėvystės ir motinystės papildomumo principas užtikrina, kad teikiant paramą ir pagalbą šeimai būtų atsižvelgiama į vaiko prigimtinių poreikių turėti tėvą ir motiną. Šio principo atsisakymas nederą su Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 7 straipsnio 1 dalimi, įtvirtinančia vaiko teisę, kiek tai įmanoma, žinoti savo tėvus ir būti jų globojamam. Tuo tarpu mūsų siūloma formuluotė dera ir su Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 7 straipsniu, įtvirtinančiu kiekvieno vaiko prigimtinę teisę turėti tėvą ir motiną. Tėvo ir motinos vienas kitą papildantys vaidmenys sudaro palankiausias sąlygas visapusiškam vaiko augimui ir raidai. Pasiūlymas: Papildyti Įstatymo projekto 1 straipsniu dėstomo Įstatymo 3 straipsnio 1 dalį nauju 5 punktu (atitinkamai pernumeruojant paskesnius punktus): „5) tėvystės ir motinystės papildomumo – teikiant paramą ir pagalbą šeimai, turi būti atsižvelgiama į vaiko prigimtinių poreikių turėti tėvą ir motiną;“
5.	3	1	9	Argumentai: Šiuo pasiūlymu siekiama suderinti Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą su nauja redakcija dėstomu Šeimos stiprinimo įstatymu. Pažymėtina, kad Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas įtvirtina, kad „kiekvienam vaikui, tiek iki gimimo, tiek jam gimus, turi būti garantuota galimybė sveikai ir normaliai vystytis“. Tai reiškia, kad geriausi vaiko interesai negali būti vertinami tik jau gimusio vaiko atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, kad pradėtas vaikas yra vienas iš prigimtinių šeimos atsiradimo pagrindų, manytina, kad šiuo aspektu prioritetinė vaiko iki gimimo ir po gimimo interesų apsauga yra neatsiejama nuo jo tėvų šeimos būklės ir valstybės įsipareigojimo šią šeimą stiprinti. Taip suprantamas vaiko interesų pirmumo principas leidžia dar geriau diferencijuoti pagalbos ir

				paramos šeimai, besilaukiančiai vaiko, priemonės. Tokį požiūrį patvirtina ir Civilinio kodekso 2.2 straipsnio 2 dalis, pagal kurią įstatymai gali pripažinti teises pradėtam, bet dar negimusiam vaikui (pavyzdžiui, paveldėjimo srityje – Civilinio kodekso 5.5 straipsnis), o tai rodo, kad pradėto vaiko interesų apsauga nėra svetima Lietuvos teisinei sistemai. Pasiūlymas: Pakeisti Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymo Nr. XIII-700 3 straipsnio 1 dalies 9 punktą ir jį išdėstyti taip: „9) geriausių vaiko interesų prioriteto – priimant sprendimus ir (ar) imantis bet kokių veiksmų, susijusių su parama ar pagalba šeimai, atsižvelgiama į geriausius vaiko interesus tiek iki gimimo, tiek ir po jo.“ <i>Pastaba: šis pasiūlymas teikiamas dėl registruoto Įstatymo projekto teksto, kuriame geriausių vaiko interesų prioriteto principas išdėstytas 3 straipsnio 1 dalies 9 punkte. Priėmus 4 pasiūlymą, kuriuo įterpiamas naujas 5 punktas ir pernumeruojami paskesni punktai, atitinkamai pasikeistų ir šio punkto eilės numeris; galutinę punktų numeraciją suderina Seimo komitetas.</i>
6.	4	1	1	Argumentai: Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte atsisakoma dviejų galiojančiame įstatyme įtvirtintų šeimos funkcijų – dvasinės ir kartų kaitos. Prokreacinė funkcija nėra tapati kartų kaitos funkcijai: kartų kaitai priskirtinas ir Lietuvių Tautos dvasinių, kultūrinių bei etninių tradicijų perdavimas, o ji yra reikšmingas efektyvios šeimos politikos rodiklis demografinės krizės sąlygomis. Dvasinė funkcija apima tėvų teisę nevaržomai rūpintis vaikų doroviniu ir religiniu auklėjimu (Konstitucijos 26 straipsnis, 38 straipsnio 6 dalis). Pasiūlymas: Įstatymo projekto 1 straipsniu dėstomo Įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punktą išdėstyti taip: „1) užtikrinti visaverčio šeimų funkcionavimo sąlygas, įgyvendinant prokreacines, ugdymo ir socializacijos, socialines, dvasines, kartų kaitos, ekonomines šeimos funkcijas;“
7.	9	1	3	Argumentai: Galiojančio įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje ir 10 straipsnio 4 punkte įtvirtinta Vyriausybės pareiga parengti ir patvirtinti ilgalaikę šeimos stiprinimo programą. Tokia Vyriausybės lygmeniu tvirtinama programa yra pamatinis šeimos politikos įgyvendinimo dokumentas, atspindintis ne atskiros ministerijos, o visos Vyriausybės įsitraukimą, ir užtikrinantis, kad Seimo priimtuose įstatymuose įtvirtinti tikslai būtų pasiekti. Vien perkėlus planavimą į Strateginio valdymo įstatymo sistemą, Seimo parlamentinė

			kontrolė tampa netiesioginė ir menkai koordinuojama, o tai neatitinka teisėkūros sistemiškumo principo (Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punktas) ir teisėkūros principų paskirties kurti nuoseklią ir darnią teisės sistemą (to paties įstatymo 3 straipsnio 1 dalis). Pasiūlymas: Papildyti Įstatymo projekto 1 straipsniu dėstomo Įstatymo 9 straipsnio 1 dalį nauju 3 punktu (atitinkamai pernumeruojant paskesnius punktus): „3) siekdama įgyvendinti šeimos stiprinimo kryptis, tvirtina ilgalaikę valstybinę šeimos stiprinimo programą, kurioje numato priemones, užtikrinančias šio įstatymo tikslų įgyvendinimą;“
8.	2*	2	* <i>Įstatymo projekto baigiamasis 2 straipsnis (Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas).</i> Argumentai: Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalimi nuo 2026 m. birželio 1 d. įsigaliojanti Įstatymo 8 straipsnio redakcija panaikina Nacionalinės šeimos tarybos, kaip biudžetinės įstaigos, statusą ir palieka ją veikti tik visuomeniniais pagrindais. Taryba nuo 2020 m. veikia kaip Seimui atskaitinga, nepriklausoma ir kompetentinga šeimos politikos stebėsenos, vertinimo ir koordinavimo institucija. Panaikinus jos biudžetinį statusą ir atėmus finansavimą, šis ekspertinis pajėgumas būtų sunaikintas, o šeimos politikos formavimas taptų fragmentiškas. Nelogiška silpninti nacionalinį koordinavimo centrą tuo pat metu plečiant savivaldybių struktūras; toks sprendimas neatitinka tarpinstitucinio bendradarbiavimo logikos ir teisėkūros sistemiškumo principo (Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punktas). Pasiūlymas: Išbraukti Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalį, paliekant galioti Įstatymo projekto 1 straipsniu dėstomo Įstatymo 8 straipsnio redakciją, pagal kurią Taryba yra iš valstybės biudžeto išlaikoma biudžetinė įstaiga. Atitinkamai pernumeruoti paskesnes 2 straipsnio dalis.
9.	2*	4	Argumentai: Žr. 8 pasiūlymo argumentus. Įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalis yra pereinamoji nuostata, tiesiogiai susieta su 2 dalyje numatyta Tarybos pertvarkymu į visuomeniniais pagrindais veikiančią instituciją (Tarybos įgaliojimai apribojami iki 2026 m. gegužės 31 d.). Išsaugant Tarybos, kaip biudžetinės įstaigos, statusą, ši nuostata tampa nereikalinga ir nesuderinama su likusiu reguliavimu. Pasiūlymas:

				Išbraukti Įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalį. Atitinkamai penumeruoti paskesnes 2 straipsnio dalis.
10.	10	4		Argumentai: Įstatymo projekte išplečiama Šeimos politikos komisijos sudėtis, tačiau kartu atsisakoma galiojančiame įstatyme (11 straipsnio 4 dalyje) įtvirtintos jos pareigos kasmet rengti ir teikti šeimos politikos formavimo ir įgyvendinimo apžvalgą. Be šios atskaitomybės Komisija dirbtų deklaratyviai – formaliai stiprinamas jos reprezentatyvumas, bet mažinamas funkcijų turinys, todėl sunkiau būtų vertinti metinius ir ilgalaikius šeimos politikos tikslus bei pasiektus rezultatus. Pasiūlymas: Papildyti Įstatymo projekto 1 straipsniu dėstomo Įstatymo 10 straipsnį nauja 4 dalimi: „4. Komisija rengia ir kiekvienais metais pateikia Vyriausybei šeimos politikos formavimo ir įgyvendinimo apžvalgą.“

Teikia
Laisvos visuomenės institutas
direktore

Diana Karvelienė